

ויש גם טעם לבדוק משום מש"כ הגר"א והעו"ת דאם החוטין מסובכין אחד בחבירו צריך מן הדין להפרידם, והביאם הביה"ל סי' חי ד"ה צריך והביה"ל מסתפק דאפשר דלא יוכל לברך עליהם כשהם מסובכים, ולפ"ז ודאי חיוב לבדוק אם אינם מסובכים, וגם צ"ע על מש"כ המ"כ דאם בודקם מאתמול והניחם בבית אי"צ לבדוק, הרי יצטרך לבדוק שמה נסתבך.

והנה הביה"ל כ' דהטעם למה יוכל לברך דהוה גירדומי ציצית, ויל"ע לפ"ז העושה ציצית והחוטין היו מסובכין אי הוה תעשה ולא מן העשוי, או דנימא שאינו פסול בעצם הציצית רק הוא חיוב לעשות בן אך אם הביה"ל קורא לזה גירדומי א"כ לכא' צריך ^{לכא' צריך} שיהיה בהכשר בשעת עשיה, ולפ"ז צ"ע על מנהג העולם שבשעושים ציצית כדי לדעת מה הן חוטי ימין ומה הן חוטי שמאל עושים קשר עניבה כדי שאם יקרע צד א' פחות מכדי עניבה יהיה כשר כמבואר בסי' י"א, ויל"ע אי קשר עניבה מיקרי שהחוטין מסובכין, וצ"ע.

הרב חבר ה"מאסף", בני ברק.

בענין "בל תאחר" למארח עניים בשבת

בחוברת ד' הביא הכותב בשם ה"דבר אברהם" שהביא שבשם החפץ חיים דיש למהר בליל שבת כשיש אורחים, וכתב הכותב דלא מסתבר דהיינו שיש לעקוף את שלוי עליכם ואשת חיל וכו'.

אבל מה נעשה כי ידוע ומובא בכמה מקומות שהחפץ חיים זיע"א מיד

קידש בלא שלוי עליכם. ונביא על זה ב' עדים.

^{אוצר החכמה}

א. הגר"ש גריינימן זצ"ל מתלמידיו הגדולים של החפץ חיים כותב ב"מעשי למלך" המוסב על ספרו של חפץ חיים על התורה בפר' ראה (עמ' רס"ב בספר) וז"ל: "דרכו בקודש היה להזמין אורח לשולחנו ליום הש"ק. ומיד בבואו מבית הכנסת הזדרז לקדש וצוה להגיש ^{לשולחן} לאכול. אחד האורחים תמה על המראה, על אשר לא אמר "שלום עליכם" כנהוג בליל ש"ק, והחפץ חיים ענהו בבת צחוק על שפתיו "מלאכי השרת אינם זקוקים לאכילה ולשתיה ונוכל לקבל פניהם בעוד זמן מה, משא"כ האורחים, אפשר שמי מהם רעב, ולא היתה לו ההזדמנות לסעוד לבו משך כל היום, ושורת הדין נותנת להקדימם למלאכי השרת". עכ"ל.

ב. הגר"ח זייטשיק זצ"ל מביא בספרו "המאורות הגדולים" את עדותו של הגאון רבי לייב חסמן זצ"ל בזה"ל: (עמ' שמ"ט בספר אות רמ"ו).

"סח ר' ליב חסמן מחניכי בית התלמוד הקלמאי מהמשפיעים המוסריים הידועים, שסעד פעם בליל שבת על שולחנו של ר' ישראל מאיר ברדין, והנה תמה לראות שבבואם מבית הכנסת מהתפלה לא אמר ר' ישראל מאיר "שלום עליכם" כנהוג, אלא מיד קידש על היין ואכלו את הדגים. ורק לאחר אכילת הדגים החל לפזם "שלום עליכם". ר' לייב לא יכול להתאפק ושאל את ר' ישראל מאיר, מה ראה לשנות מהמנהג המקובל. ר' ישראל מאיר שהישיב לו בחיוך: "הרי כבודו בודאי היה רעב

במה שהעיר העורך מה טעם נוהגים לחלוץ התפילין קודם הטלית. מצאתי שמקורו טהור מהאריז"ל וז"ל שעה"כ (מובא בפתורא דאבא כג.), ואח"כ יסיר תש"ר מעומד ויניחנה בכים ואח"כ ישב ויסיר תש"י מיושב כמו שהוא בעת הנחה [במ"כ כ' דלדין שניהם בעמידה י.ר.] ויניחנה בכים ואח"כ יסיר הטלית ולפעמים בימי החום אחר שהיה מוז"ל מסיר תש"ר מעל ראש היה מעביר הטלית מעל ראשו ומורידו על כתיפו ואח"כ מסיר תש"י ואח"כ מסיר הטלית לגמרי. עכ"ל. ובמק"א יש כתב (מובא בפתורא דאבא ח:), כי כמו שהנחת הטלית קודם התפילין כך יהיה הטלית בראשך עד אחר שתסיר התפילין. עכ"ל. הרי לנו יסוד גדול למנהג. ^{אוצר החכמה} דעת האריז"ל.

א"ה, העירו שמפורש בן ב"קיצור שולחן ערוך" (סי' י' סוף סעיף כ') שכתב "אין להסיר את הטלית ע"י לאחר חליצת התפילין" ע"כ. וכבר הביא בן ה"שערי תשובה" (סי' כה' סקט"ו): ובספר הכוזבות המסודר ממחר"ש וויטל כתב בהנהגותיו... והטלית יהיה עליו עד שיסיר התפילין ע"ש. עכ"ל. וזכינו לדין מכל הנ"ל שיש שורש איתן למנהג העולם אשר מסירים הטלית לאחר חליצת התפילין.

שיעור יין לצאת יד"ח מצוות

שמחת יו"ט

במה שהערה לנכון הרב אפרים רוטשילד מדברי היש"ש בביצה דמשמע שצריך יותר מרביעית לשמחת יו"ט אלא

ורציתי שיסעוד קודם לבו, אבל המלאכים אינם רעבים והם יכולים לחכות קצת". עכ"ל.

ובענין הנ"ל בענין "בל תאחר" לענין עניים בליל שבת ובליל סוכות עיין מש"כ בזה החפץ חיים במשנה ברורה סימן רע"א סק"א ובסימן תרל"ט שעה"צ ס"ק ס"ז.

1234567

במנהג העולם להסיר הטלית

לאחר חליצת התפילין

כתב העורך דמנהג העולם להסיר קודם התפילין ואח"כ את הטלית ולא מצא מקור למנהג זה.

ומצאנו מקור למנהג זה, והוא בספרו של ^{אוצר החכמה} השל"ה הקדוש בספרו "מצות תפילין" עמ' ק"ז. וז"ל השל"ה "וכתב שצריך בר נש לילך מלמטה למעלה לאוספי בקדושתא דהיינו מתחלה ציצית ואח"כ תש"י ואח"כ ש"ר. אמנם כשנפטר מלפני המלך וחולץ תפיליו יוצא מלמעלה למטה". עכ"ל. ומבואר דכשם שבתחילה מוסיפים בקדושה טלית, תש"י, תש"ר, כן בהורדה הסדר הוא הפוך, תש"ר, תש"י, טלית. ונמצא הטעם כפי שכתב הרב העורך שליט"א. [ונכון שאין זה להדיא כדברי השל"ה שכתב בן לענין וחולץ תפיליו ור"ל קודם תש"ר ואח"כ תש"י, ולא כתב "ואח"כ את הטלית", אבל מהא דכתב "יוצא מלמעלה למטה" - משמע שהסדר הפוך ולאחר תש"י מסיר את הטלית].

בברכה

אליעזר שטרנפלד, ירושלים